

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»**

**Навчально-науковий інститут нафти і газу
Кафедра нафтогазової інженерії та технологій**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДЕЛЮВАННЯ РОДОВИЩ НАФТИ І ГАЗУ

Освітній рівень	Перший (бакалавр)	
Програма навчання	обов'язкова	
Галузь знань	10	Природничі науки
спеціальність	103	Науки про Землю
Освітня програма	Геологія нафти і газу	
Обсяг дисципліни	7 кредитів (210 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції (36 академічних годин), лабораторні (38 академічних годин)	
Форма контролю	7 семестр – диференційований залік, 8 семестр – екзамен.	

Викладач: Петраш Р.В., доцент кафедри ННІНГ, к.т.н. Петраш О.В., доцент кафедри ННІНГ, к.т.н.

(понад 30 публікацій наукового і науково-методичного характеру, з поміж яких, 4 статей у виданнях Scopus, WoS, 2 навчальних посібника).

Мета курсу «Моделювання родовищ нафти і газу» – надання студентам знань про формування у студентів теоретичних та технологічних знань та навичок про види, методи та технології, що використовуються для моделювання процесів фільтрації флюїдів у пласті, руху флюїдів у системах збору і підготовки. Складні умови вилучення нафти і газу в Україні вимагають відповідних знань для проектування розробки родовищ нафти і газу.

Компетентності за ОПП.

Загальні:

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Здатність працювати в команді.

Спеціальні(фахові):

Знання та розуміння теоретичних основ наук про Землю як комплексну природну систему. вміти всебічно аналізувати склад і будову геосфер.

Здатність застосовувати базові знання фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні Землі та її геосфер.

Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах.

Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні геосфер.

Здатність до всебічного аналізу складу і будови геосфер.

Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.

Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.

Завданням курсу є вироблення у студентів умінь користуватися прикладним програмним забезпеченням для моделювання процесів, що проходять у пласті, свердловині та системі збору і підготовки; виконувати нескладні розрахунки за допомогою програмного продукту E&P Petrel.

Предметом навчальної дисципліни «Моделювання родовищ нафти і газу» є створення, інтерпретація та вирішення чисельними методами математичної моделі фільтрації флюїдів у пласті.

Передумови для вивчення дисципліни: Оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін

103БОК15 Геофізика та інтерпретація даних ГДС

103БОК19 Структурна геологія та геокартування

103БОК21 Петрографія та літологія

103БОК22 Геологія родовищ корисних копалин

Програмні результати навчання за ОП:

Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук про Землю.

Використовувати усно і письмово професійну українську мову.

Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в області наук про Землю.

Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад Землі як планетарної системи та її геосфер.

Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних процесів формування і розвитку геосфер.

Впорядковувати і узагальнювати матеріали польових та лабораторних досліджень.

Знати і застосовувати теорії, парадигми, концепції та принципи в науках про Землю відповідно до спеціалізації.

Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій в галузі наук про Землю.

Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- принципи складання одно-, дво- та тривимірних моделей однофазних та багатофазних процесів фільтрації;
- основні поняття про застосування сучасних програмних продуктів для прогнозування видобутку нафти і газу та проектування розробки родовищ;
- принципи задання реальних властивостей матеріалів;
- основні можливості програми E&P Petrel.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен вміти:

- виконувати моделювання процесів фільтрації флюїдів за допомогою програми E&P Petrel;
- аналізувати результати отримані за допомогою чисельних моделей.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
60-63	Е	Достатньо	Студент має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних та лабораторних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами.	Середній, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни

Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: стандартизовані тести; розрахунково-графічні роботи; реферати; екзамен.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
Л		п	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Модель одно-, дво- та тривимірної фільтрації.						
Тема 1. Вступ. Загальне поняття про модель пласта	10	4	-	4		14
Тема 2. Рівняння фільтрації флюїдів.	10	4	-	4		14
Тема 3. Одновимірна однофазна фільтрація.	15	4	-	4		14
Тема 4. Двовимірна однофазна фільтрація.	15	4	-	6		14
Тема 5. Методи розв'язку систем рівнянь з трьох- та п'ятидіагональними матрицями.	16	4	-	6		16
Тема 6. Тривимірна однофазна фільтрація.	16	4	-	6		18
Тема 7. Особливості побудови багатофазних моделей фільтрації.	14	4	-	4		18
Тема 8. Особливості розрахунку	12	4	-	2		14

багатофазних моделей фільтрації.						
Тема 9. Методи розв'язку блочних рівнянь.	16	4	-	2		14
Разом за змістовим модулем 1	210	36	-	38		136
Усього годин	210	36	-	38		136

Методи контролю

Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на лабораторних заняттях (захист лабораторних робіт, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 50 (70-100) балів.

Присутність на лекціях не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

Підсумковий контроль. Підсумковим контролем є диференційований залік або екзамен. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»».

Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій.
2. Методичні вказівки до лабораторних занять.
3. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів.
4. Методичні вказівки для виконання індивідуальних завдань.
5. Інструктивно-методичні матеріали для проміжного і підсумкового контролю знань.
6. Правила модульно-рейтингового оцінювання знань із навчальної дисципліни.

Рекомендована література

Базова

1. Бойко В.С., Бойко Р.В. Підземна гідрогазомеханіка: Підручник. – Львів: Априорі, 2005. – с. 452.
2. Вержбицкий В.М. Численные методы (линейная алгебра и нелинейные уравнения): Учеб. пособие для вузов. – М.:Высш. шк., 2000. – 266 с.
3. Станжицький О.М. Основи математичного моделювання : навчальний посібник / О.М. Станжицький, Є.Ю. Таран, Л.Д. Гординський. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2006. – 95 с..
4. Маценко В.Г. Основи математичного моделювання: навч.посібник. / В.Г. Маценко.- Чернівці: Рута, 2004. – 60 с

Допоміжна

1. Schafer M. Computational Engineering – Introduction to Numerical Methods. – Springer: Darmstadt, 2006. – 321 с.
2. Liu G.R., Liu M.B. Smoothed particle hydrodynamics. A meshfree particle method. – World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.: Singapore, 2003. – 473 с.